

مراقبت های ادغام یافته ناخوشی های اطفال

(ویژه خانه بهداشت)

<p>پیگیری کودک بیمار</p> <p>پنومونی..... ۱۰</p> <p>اسهال..... ۱۰</p> <p>عفونت گوش..... ۱۰</p> <p>تب..... ۱۰</p> <p>مشکلات غذا ونحوه تغذیه..... ۱۱</p> <p>اختلال رشد/رشد نامعلوم..... ۱۱</p> <p>مشاوره با مادر</p> <p>غذا ونحوه تغذیه</p> <p>غذا ونحوه تغذیه کودک را ارزیابی کنید..... ۱۲</p> <p>توصیه های تغذیه ای ..... ۱۳</p> <p>مشاوره با مادر در مورد مشکلات تغذیه ای ..... ۱۴</p> <p>مایعات</p> <p>افزایش مایعات در دوران بیماری..... ۱۵</p> <p>چه موقعی مراجعه کند</p> <p>به مادر توصیه کنید چه موقع نزد کارمند بهداشتی مراجعه کند</p>	<p>کودک بیمار ۲ ماهه تا ۵ ساله</p> <p>ارزیابی و طبقه بندی و درمان کودک بیمار</p> <p>ارزیابی کودک از نظر وجود نشانه های خطر..... ۲</p> <p>سپس در مورد علائم اصلی سؤال کنید:</p> <p>آیا کودک سرفه می کند؟..... ۲</p> <p>آیا کودک ناراحتی گوش دارد؟..... ۱۴</p> <p>آیا کودک گلو درد دارد..... ۴</p> <p>آیا کودک تب دارد..... ۵</p> <p>سپس کودک را از نظر کم وزنی کنترل کنید..... ۵</p> <p>وضعیت واکسیناسیون ومصرف مکمل های دارویی را کنترل کنید..</p> <p>ارزیابی مشکلات دیگر..... ۶</p> <p>درمان کودک</p> <p>آ»تی بیوتیک خوراکی..... ۷</p> <p>پیشگیری از پایین آمدن قند خون..... ۷</p> <p>نحوه درمان عفونت مزمن گوش..... ۷</p> <p>استامینوفن..... ۷</p> <p>برای درمان اسهال مایعات بیشتر بدهید و غذا را ادامه دهید</p> <p>برنامه درمانی الف:درمان اسهال در منزل ..... ۸</p> <p>برنامه درمانی ب:درمان کم ایی نیسی با او -آر -اس..... ۸</p> <p>برنامه درمانی ج: درمان کم ایی شدید..... ۹</p> <p>درمان کودک در صورت عدم امکان ارجاع .... ۹</p>	<p>شیرخوار بیمار زیر دو ماه</p> <p>ارزیابی و طبقه بندی ودرمان شیر خوار بیمار</p> <p>ارزیابی کودک از نظر نشانه های خطر..... ۱۶</p> <p>کودک را از نظر عفونت های موضعی کنترل کنید..... ۱۷</p> <p>سپس سؤال کنید:آلی شیر خوار اسهال دارد؟..... ۱۸</p> <p>سپس مشکل شیر خوردن یا وزن نگرفتن را کنترل کنید..... ۱۹</p> <p>وضعیت واکسیناسیون ومصرف مکمل های دارویی را کنترل کنید.. ۱۹</p> <p>ارزیابی مشکلات دیگر..... ۱۹</p> <p>درمان شیر خوار ومشاوره با مادر</p> <p>آ»تی بیوتیک داخل عضلانی در صورت عدم امکان ارجاع.. ۲۰</p> <p>برای درمان کم آبی مایعات بیشتر وتغذیه با شیر مادر را ادامه دهید</p> <p>برنامه درمانی الف..... ۲۱</p> <p>درمان شیر خوار در صورت عدم امکان ارجاع..... ۲۱</p> <p>طرز صحیح بغل کردن وپستان گرفتن شیر خوار..... ۲۲</p> <p>مراقبت در منزل برای شیر خواران..... ۲۲</p> <p>چه موقعی فوراً " برگردد..... ۲۲</p> <p>پیگیری شیر خوار بیمار</p> <p>مشکلات غذا ونحوه تغذیه..... ۲۳</p> <p>کم وزنی..... ۲۳</p> <p>اسهال..... ۲۳</p> <p>برفک..... ۲۳</p>
---	---	--

ارزیابی، طبقه بندی و درمان کودک بیمار

۲ ماهه تا ۵ ساله

ارزیابی

در مورد مشکل کودک سؤال کنید.

- مشخص کنید اولین مراجعه کودک است یا برای پیگیری آمده است.
- اگر برای پیگیری آمده به قسمت پیگیری (کودک ۲ ماه تا ۵ سال) مراجعه نمایند.
- اگر اولین مراجعه است کودک را به ترتیب زیر ارزیابی کنید:

ارزیابی کودک از نظر نشانه های خطر

سؤال کنید:

نگاه کنید :

- آیا کودک قادر به نوشیدن یا شیر خوردن می باشد؟
- آیا کودک در جریان بیماری تشنج کرده است ؟
- آیا کودک هر چیزی که می خورد استفراغ می کند ؟

در صورت مشاهده هر یک از نشانه های خطر کودک نیاز به توجه فوری داشته، ارزیابی را تکمیل کرده و فوراً درمان قبل از ارجاع را انجام داده و سریعاً ارجاع نمایید.

سپس در مورد علائم اصلی سؤال کنید :

آیا کودک سرفه یا تنفس مشکل دارد؟

اگر بله :

نگاه کنید، گوش کنید :

- برای چه مدتی ؟
- شمارش تعداد تنفس در یک دقیقه
- توکشیده شدن قفسه سینه
- شنیدن خرخر

سرفه یا تنفس
مشکل را طبقه
بندی کنید

نشانه ها	طبقه بندی	درمان
<ul style="list-style-type: none"> • در صورت داشتن هر یک از نشانه های خطر یا • توکشیده شدن قفسه سینه یا • خرخر در کودک آرام	پنومونی شدید یا بیماری خیلی شدید	<p>➤ اگر فاصله تا نزدیکترین مرکز درمانی :</p> <p>- کمتر از یک ساعت باشد: کودک را فوراً ارجاع دهید.</p> <p>- بیش از یک ساعت باشد: اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را بدهید سپس کودک را فوراً ارجاع دهید.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • تنفس تند	پنومونی	<p>➤ برای مدت ۵ روز آنتی بیوتیک مناسب بدهید</p> <p>➤ سرفه را با داروهای بی ضرر خانگی تسکین دهید.</p> <p>➤ به مادر توصیه کنید که چه موقع فوراً برگردد.</p> <p>➤ ۲ روز بعد پیگیری کنید.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • هیچ نشانه ای از پنومونی یا بیماری خیلی شدید ندارد	پنومونی ندارد: سرفه یا سرماخوردگی	<p>➤ اگر سرفه بیش از ۳ هفته هر روز ادامه دارد برای ارزیابی بیشتر ارجاع دهید. در غیر این صورت :</p> <ul style="list-style-type: none"> • سرفه را با داروهای بی ضرر خانگی تسکین دهید • به مادر توصیه کنید که چه موقع فوراً برگردد. • اگر بهبود پیدا نکرد ۵ روز بعد مراجعه کند.

اگر کودک : تنفس تند :

- ۲ ماهه تا ۱۲ ماهه ۵۰ بار در دقیقه یا بیشتر
- ۱۲ ماهه تا ۵ سال ۴۰ بار در دقیقه یا بیشتر

آیا کودک اسهال دارد؟

اگر بله؛ سؤال کنید:

- برای چه مدتی؟
- آیا در مدفوع خون وجود دارد؟

نگاه کنید، لمس کنید:

• حال عمومی کودک:

- خواب آلودگی غیر عادی یا عدم هوشیاری

- بی قراری و تحریک پذیری

• به کودک مایعات بدهید

- عدم توانایی نوشیدن یا کم نوشیدن

- تشنه است و با ولع می نوشد

• پوست شکم را بین دو انگشت فشار دهید

- خیلی آهسته به حالت طبیعی

برمی گردد (بیش از ۲ ثانیه)

- آهسته به حالت طبیعی برمی گردد

• فرورفتگی چشم ها

کم آبی

طبقه بندی

کنید

نشانه ها

طبقه بندی

درمان

۲ نشانه از نشانه های زیر را دارا باشد:

- خواب آلودگی غیر عادی یا عدم هوشیاری
- عدم توانایی نوشیدن یا کم نوشیدن
- پوست خیلی آهسته بحال طبیعی برمی گردد
- فرورفتگی چشم ها

کم آبی شدید
(ج)

- فوراً کودک را همراه مادرش به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید و به مادر توصیه کنید در بین راه جرعه جرعه او آراس به او بخوراند
- به مادر توصیه کنید تغذیه با شیرمادر را ادامه دهد

۲ نشانه از نشانه های زیر را دارا باشد:

- بیقراری و تحریک پذیری
- تشنه است و با ولع می نوشد
- پوست آهسته بحال طبیعی برمی گردد
- فرورفتگی چشم ها

کم آبی
نسبی
(ب)

- برای درمان کم آبی، مایعات و غذا طبق درمان گروه ب بدهید
- -توصیه کنید که چه زمانی فوراً برگردد
- -اگر کودک بهبود پیدا نکرد ۵ روز بعد مراجعه کند

اگر کودک در طبقه بندی شدید ی قرار می گیرد. فوراً او را همراه مادرش به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید و .به مادر توصیه کنید در بین راه او آراس جرعه جرعه به او بخوراند و تغذیه با شیرمادر را ادامه دهد

نشانه های کافی برای طبقه بندی کم آبی شدید و نسبی را ندارد

کم آبی ندارد
(الف)

- برای درمان اسهال در منزل مایعات و غذا طبق گروه الف بدهید
- به مادر توصیه کنید که چه زمانی فوراً برگردد
- اگر کودک بهبود پیدا نکرد ۵ روز بعد

اسهال ۱۴ روز

یا بیشتر

وجود خون

در مدفوع

کم آبی دارد

اسهال پایدار شدید

- قبل از ارجاع کم آبی را درمان کنید
- ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی

کم آبی ندارد

اسهال پایدار

- به مادر در مورد تغذیه کودک توصیه کنید.
- ۵ تا ۱۰ روز بعد سگد، کند.

خون در مدفوع

اسهال خونی

- قبل از ارجاع کم آبی را درمان کنید
- ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی

آیا کودک مشکل گوش دارد؟

اگر بله، سؤال کنید:	نگاه کنید، لمس کنید:
• آیا درد گوش وجود دارد ؟	– گوش را از نظر خروج چرک نگاه کنید
• آیا از گوش ترشح خارج می شود ؟	
• اگر بله، برای چه مدتی ؟	

طبقه
بندی

نشانه ها	طبقه	درمان
<ul style="list-style-type: none"> • خروج چرک از گوش • دیده می شود و ترشح • چرکی به مدت بیشتر از ۱۴ روز دارد 	عفونت مزمن گوش	<ul style="list-style-type: none"> ➤ گوش را بوسیله فتیله گذاری خشک کنید ➤ ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی
<ul style="list-style-type: none"> • خروج چرک از گوش • دیده می شود و ترشح • چرکی به مدت کمتر از ۱۴ روز دارد • درد گوش 	عفونت حاد گوش	<ul style="list-style-type: none"> ➤ به مدت ۵ روز آنتی بیوتیک بدهید ➤ برای تسکین درد استامینوفن بدهید ➤ گوش را بوسیله فتیله گذاری خشک کنید ➤ به مادر توصیه کنید که چه زمانی فوراً برگردد ➤ ۵ روز بعد پیگیری کنید
<ul style="list-style-type: none"> • درد گوش وجود ندارد • و از گوش چرک خارج نمی شود 	عفونت گوش وجود ندارد	هیچ درمانی لازم نیست

آیا کودک (دو سال به بالا) گلودرد دارد؟

(آیا کودک موقع غذا خوردن مشکل دارد ؟)

اگر بله، سؤال کنید:	نگاه کنید، لمس کنید:
• آیا کودک آبریزش بینی دارد؟	– گلورا از نظر چرک سفید در حلق نگاه کنید
• آیا کودک سرفه میکند؟	– لمس جلوی گردن برای یافتن غدد
• آیا چشمهای او قرمز است ؟	لنفای بزرگ و دردناک
• آیا عطسه میکند؟	– گلو را از نظر قرمزی منتشر حلق نگاه کنید
• آیا خسونت صدا دارد؟	– دمای بدن کودک را اندازه گیری کنید.

طبقه
بندی

تب و دونشانه از نشانه های زیر را داشته باشد:	گلودرد استرپتوکوکی	<ul style="list-style-type: none"> ➤ به مدت 10 روز آنتی بیوتیک مناسب را بدهید ➤ تب 38,5 درجه یا بیشتر اسلقینوفن بدهید. ➤ به مادر توصیه کنید که چه زمانی فوراً مراجعه کند.
<ul style="list-style-type: none"> • چرک سفید در حلق • غده های لنفاوی بزرگ • و دردناک در گردن • قرمزی منتشر حلق 		
<ul style="list-style-type: none"> • دو نشانه از نشانه های زیر را داشته باشد • آبریزش بینی • قرمزی چشم • سرفه • خسونت صدا • عطسه 	گلودرد استرپتوکوکی ندارد	<ul style="list-style-type: none"> ➤ اگر در طبقه بندی دیگری قرار دارد اقدامات آن طبقه بندی را انجام دهید. در غیر این صورت هیچ درمانی لازم نیست

آیا کودک تب دارد؟

(از طریق تاربخچه، احساس داغی یا درجه حرارت بالای ۳۷ زیر بغل)

اگر بله سؤال کنید	نگاه کنید، لمس کنید:
- برای چه مدتی ؟	- درجه حرارت بدن
- آیا بیشتر از ۷ روز هر روز تب کرده است؟	- سفتی گردن
	- آبریزش بینی
	- نشانه های موضعی*

کمتر از 7 روز

طبقه بندی
کنید

بیش از 7 روز

<ul style="list-style-type: none"> • در صورت داشتن هریک از نشانه های خطر یا • سفتی گردن 	بیماری خیلی شدید تب دار	<ul style="list-style-type: none"> ➤ یک نوبت استامینوفن برای تب ۳۸.۵ درجه و بالاتر بدهید ➤ اقداماتی برای پیشگیری از پایین آمدن قندخون را انجام دهید. ➤ اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی : - کمتر از یک ساعت باشد: کودک را فوراً ارجاع دهید. - بیش از یک ساعت باشد: اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را بدهید سپس کودک را فوراً ارجاع دهید.
---	-------------------------------	--

تب همراه با نشانه های موضعی * (در طبقه بندی دیگری قرار نمی گیرد)	بیماری تب دار	➤ کودک جهت ارزیابی بیشتر به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع شود
--	------------------	---

تب بدون نشانه های موضعی* یا همراه با آبریزش بینی	بیماری خفیف تب دار	<ul style="list-style-type: none"> ➤ تب 38.5 درجه و بالاتر استامینوفن بدهید. ➤ اگر بیش از 3 روز هر روز تب کرده باشد ، به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید در غیر این صورت بعد از 2 روز پیگیری کنید. ➤ به مادر توصیه کنید چه زمانی فوراً برگردد
--	--------------------------	---

تب بیش از 7 روز	تب طولانی مدت	ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی جهت ارزیابی بیشتر ارجاع دهید
-----------------	------------------	---

*نشانه های موضعی در لمس : درداستخوان-درد در ناحیه مفاصل--درد در ناحیه سینوس ها- گرمی و تورم پوستی و.....

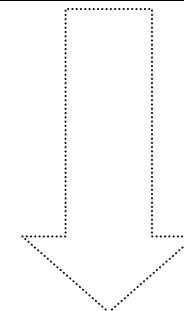
کنترل کودک از نظر کم وزنی

آیا منحنی رشد کودک قبلاً رسم شده است؟

اگر بلی:

- پس از رسم وزن کودک در کارت رشد با وزن قبلی او مقایسه کنید.

طبقه بندی کنید

اگر خیر:

- وزن کودک برای سن را در کارت پایش رشد رسم کنید.

طبقه بندی کنید

نشانه ها	طبقه بندی	درمان
• زیر منحنی قرمز (۳- انحراف معیار)	سوء تغذیه شدید	➤ اگر کودک بیماری دیگری دارد. او را همراه مادرش به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع فوری دهید در غی راینصورت برای ارزیابی بیشتر به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.

• بالای منحنی قرمز (۳- انحراف معیار) و موازی و صعودی نبودن بامنحنی رشد	اختلال رشد دارد	➤ بررسی وضعیت تغذیه و غذای کودک و مشاوره با مادر (طبق چارت تغذیه و مشاوره) ➤ اگر مشکل در غذا ونحوه تغذیه دارد ۵ روز بعد پیگیری کنید. ➤ توصیه به مادر که چه زمانی فوراً برگردد ➤ برای اختلال رشد کودک زیر یکسال ۲ هفته و بالای یکسال یکماه بعد پیگیری کنید.
--	-----------------	---

• بالای منحنی قرمز (۳- انحراف معیار) و موازی و صعودی بامنحنی رشد	اختلال رشد ندارد	➤ مادر را تشویق کنید که تغذیه کودک را همچنان ادامه بدهد
--	------------------	---

• زیر منحنی قرمز (۳- انحراف معیار)	سوء تغذیه شدید	➤ اگر کودک بیماری دیگری دارد. او را همراه مادرش به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع فوری دهید در غیر اینصورت برای ارزیابی بیشتر به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.
------------------------------------	----------------	---

• بالای منحنی قرمز (۳- انحراف معیار)	رشد نامعلوم	➤ بررسی وضعیت تغذیه و غذای کودک و مشاوره با مادر (طبق چارت تغذیه و مشاوره) ➤ اگر مشکل در غذا ونحوه تغذیه دارد ۵ روز بعد پیگیری کنید. ➤ توصیه به مادر که چه زمانی فوراً برگردد ➤ برای رشد نامعلوم کودک زیر یکسال ۲ هفته و بالای یکسال یکماه بعد پیگیری کنید.
--------------------------------------	-------------	--

کنترل وضعیت واکسیناسیون کودک

تولد	ب.ث.ژ - هپاتیت - قطره فلج
۲ ماهگی	هپاتیت - قطره فلج - سه گانه
۴ ماهگی	قطره فلج - سه گانه
۶ ماهگی	قطره فلج - سه گانه

۱۲ ماهگی	MMR
۱۸ ماهگی	قطره فلج - سه گانه - MMR
۶ سالگی	قطره فلج - سه گانه

ارزیابی سایر مشکلات

اگر ناراحتی دیگری دارد، جهت ارزیابی به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.

درمان کودک (پاساس طبقه بندی چارت)

دادن آنتی بیوتیک خوراکی مناسب:

- برای پنومونی، عفونت حاد گوش یا بیماری خیلی شدید
- آنتی بیوتیک انتخابی: آموکسی سیلین یا کوتریموکسازول

وزن یا سن	آموکسی سیلین		کوتریموکسازول	
	3 بار در روز بمدت 5 روز	شربت 250	2 بار در روز بمدت 5 روز	قرص بزرگسالان
	شربت 125 میلی گرم در 5 ml	شربت 250 میلی گرم در 5 ml	قرص کودکانه (T4Q20S)mg در 5 ml	قرص بزرگسالان (T8Q40S)mg
60 روز ه تا 12 ماه (5 تا 9 کیلوگرم)	2/5 ml	5 ml	5 ml	$\frac{1}{2}$
12 ماهه تا 5 ساله (10 تا 19 کیلوگرم)	5 ml	10 ml	7/5 ml	1

برای گلو درد استرپتوکوکی

-پنی سیلین وی برای کودکان بالای دوسال 250 میلی گرم هر هشت ساعت بمدت 10 روز (در صورت استفاده از شربت 250 میلی گرم هر نوبت 5 میلی لیتر)

نحوه دادن داروی خوراکی در منزل را به مادر یاد بدهید:

- داروی مناسب را براساس وزن کودک مشخص نمایید
- از سن کودک زمانی استفاده کنید که وزن او را نمیدانید
- دلیل دادن دارو را به مادر بگوئید
- مقدار مصرف دارو را در هر نوبت به مادر نشان بدهید
- از مادر بخواهید خودش مقدار دارو را به شما نشان بدهد
- به دقت برای مادر چگونگی دادن دارو را توضیح بدهید
- برای مادر توضیح بدهید طول دوره درمان را تمام کند حتی اگر حال کودک بهتر شود
- آنچه برای مادر توضیح دادید قبل از ترک کردن خانه بهداشت از او سؤال کنید.

اقداماتی برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون

اگر کودک قادر به تغذیه با شیر مادر است :

از مادر بخواهید که کودک را با شیر خودش تغذیه کند

اگر کودک توانائی تغذیه با شیر مادر را ندارد ولی قادر به بلع می باشد:

به ترتیب اولویت و در دسترس بودن:

شیرمادر دوشیده شده ، شیر دایه ، شیر مصنوعی ، آب قند به او بدهید

قبل از ارجاع ۳۰ تا ۵۰ میلی لیتر شیر یا آب قند در صورت تحمل با استکان به او بدهید. بدهید.

طرز تهیه آب قند: ۴ قاشق مرباخوری شکر (۲۰ گرم) در یک لیوان محتوی ۲۰۰ سی سی آب سالم حل کنید.

اگر کودک توانائی بلعیدن را ندارد:

اگر توانایی گذاشتن لوله معده دارید ، همان مایعات را به همان میزان از لوله معده هر ۲ ساعت به او بدهید

در صورت عدم امکان ارجاع هر ۲ ساعت تکرار کنید

در صورت خروج چرک گوش را با فیتله گذاری خشک کنید

- گوش را حداقل سه بار در روز خشک کنید
- فقط از پارچه تمیز و جاذب آب استفاده کنید
- پارچه را لوله کرده در گوش کودک قرار دهید
- وقتی خیس شد آن را خارج کنید
- تا خشک شدن کامل گوش، فیتل را بطور مکرر عوض کنید

دادن استامینوفن برای تب ۳۸/۵ درجه و بالاتر یا درد گوش

مقدار استامینوفن هر ۶-۴ ساعت تا تب یا درد گوش از بین برود

وزن یا سن	قطره 2/kg فطره	شربت 120mg در 5 ml	قرص بزرگسال 325 میلی گرمی
2 ماهه تا 6 ماه (4 تا 6 کیلوگرم)	8-12	نصف قاشق مرباخوری 1/5 cc	$\frac{1}{6}$
6 ماهه تا 12 ماه (6 تا 9 کیلوگرم)	12-18	نصف قاشق غذاخوری 2/5 cc	$\frac{1}{4}$
12 ماهه تا 3 سال (10 تا 14 کیلوگرم)	20- 28	یک قاشق غذاخوری 5 cc	$\frac{1}{3}$
3 سال تا 5 ساله (15 تا 19 کیلوگرم)	————	یک و نیم قاشق غذاخوری 7/5 cc	$\frac{1}{2}$

برای درمان اسهال مایعات بیشتر بدهید و غذا را ادامه بدهید.

برنامه درمانی ب: درمان کم آبی نسبی با ORS

ORS را برای ۴ ساعت در خانه بهداشت بدهید

تعیین مقدار تقریبی محلول ORS که بایستی در ۴ ساعت اول داده شود.

سن *	2 تا 4 ماه	4 تا 11 ماه	12 تا 23 ماه	2 تا 4 سال
وزن	< 6 Kg	6 تا 9 Kg	11 Kg < 9 تا	15 Kg تا 11
میلی لیتر	200 تا 400	400 تا 600	600 تا 800	800 تا 1200

* از سن کودک زمانی استفاده کنید که وزن او را نمیدانید. برای محاسبه مقدار تقریبی ORS می توانید وزن کودک (kg) را در ۷۵ ضرب کنید.

- اگر کودک بیشتر از جدول فوق ORS درخواست کرد هر جقدر میل دارد ORS بدهید.
- برای شیرخواران زیر ۶ ماه که شیر مادر نمی خورند در طول این مدت ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلی لیتر آب سالم در هر دوره بدهید.

به مادر نشان دهید که چگونه او. آر. اس به کودک بدهد.

- مرتباً با استکان و جرعه جرعه بدهد.
- اگر کودک استفراغ کرد ۱۰ دقیقه صبر کند و پس از آن دادن او. آر. اس را کم ادامه دهد.
- هر مقدار که کودک میل دارد با شیرمادر تغذیه کند.

بعد از ۴ ساعت:

- کودک را ارزیابی مجدد و کم آبی او را طبقه بندی نمایید
- برای ادامه درمان برنامه درمانی مناسب را انتخاب کنید
- تغذیه کودک را در خانه بهداشت شروع کنید

اگر مادر باید قبل از اتمام برنامه درمان ب خانه بهداشت را ترک کند:

- به مادر طرز تهیه ORS را نشان بدهید.
- به مادر نشان بدهید که برای تکمیل دوره درمان ۴ ساعته چه مقدار او. آر. اس باید در منزل به کودک بدهد.
- برای جبران کم آبی بطور کامل، تعداد کافی پودر او. آر. اس به مادر بدهید.
- سه قانون درمان اسهال در منزل را برای او شرح دهید.

۱- دادن مایعات اضافی	{	
۲- ادامه تغذیه		مایعات توصیه شده و چارت مشاوره با مادر
۳- مراجعه مجدد		در برنامه درمانی الف را ببینید

برنامه درمانی الف: درمان اسهال در منزل

مشاوره با مادر روی ۳ قانون درمان اسهال در منزل
(دادن مایعات اضافی، ادامه تغذیه، مراجعه مجدد)

۱- دادن مایعات اضافی:

به مادر بگویید:

- کودک را مرتباً با شیر خود تغذیه کند
- اگر کودک به طور انحصاری شیرمادر می خورد ORS و آب سالم هم به او بدهید.
- اگر کودک به طور انحصاری شیر مادر نمی خورد بر حسب سن از غذاها و مایعات زیر هر جقدر میل دارد به او بدهید: محلول ORS، غذاهای آبکی (مانند: سوپ، لعاب برنج، دوغ، ...).
- آب سالم.

طرز تهیه محلول او. آر. اس را به دقت به مادر آموزش دهید.

• دو بسته او. آر. اس به مادر بدهید

به مادر نشان بدهید، چه مقدار او. آر. اس را پس از هر بار دفع آبکی به او بدهد

کمتر از ۲ سال	۵۰ تا ۱۰۰ میلی لیتر پس از هر بار مدفوع
۲ سال یا بیشتر	۱۰۰ تا ۲۰۰ میلی لیتر پس از هر بار مدفوع

به مادر بگویید:

- محلول ORS را با استکان یا قاشق مرتباً جرعه جرعه بدهد.
- اگر کودک استفراغ کرد ۱۰ دقیقه صبر کنید، سپس محلول را به آهستگی بدهد.
- تا زمان قطع اسهال دادن مایعات اضافه را ادامه دهد.

چارت مشاوره با مادر را
ببینید.

۲- ادامه تغذیه
۳- مراجعه مجدد

درمان کودک در صورت عدم امکان ارجاع

در بیمارانی که امکان ارجاع وجود ندارد یا قبل از ارجاع نیاز به آنتی بیوتیک دارند:

- به مادر توضیح بدهید چرا این دارو را داده اید
- مقدار مناسب با وزن یا سن کودک را مشخص کنید
- از سرنگ و سرسوزن استریل استفاده کنید.
- به دقت مقدار دارو را تعیین کنید.

آنتی بیوتیک تزریقی بدهید:

برای کودکانی که باید ارجاع فوری شوند و قادر به خوردن آنتی بیوتیک خوراکی نیستند:

- اولین نوبت کلرامفنیکل تزریقی را بدهید فوراً کودک را به بیمارستان ارجاع دهید

اگر ارجاع امکان ندارد:

- تزریق کلرامفنیکل را به مدت ۵ روز هر ۱۲ ساعت یکبار تکرار کنید.
- سپس با آنتی بیوتیک خوراکی مناسب به مدت ۱۰ روز کامل درمان را تغییر بدهید.

سن یا وزن	کلرامفنیکل مقدار: ۴۰ میلیگرم با ازای هر کیلوگرم وزن بدن یا ۵ میلی لیتر آب مقطر برای هر ویال $1000 \text{ mg} = \frac{6}{5} \text{ ml} \times 180 \text{ mg/ml}$ ۱ میلی لیتر = ۱۸۰ میلی گرم
۲ ماهه تا ۴ ماهه	
(۴ تا کمتر از ۶ کیلوگرم)	
۴ ماهه تا ۹ ماهه	۱/ میلی لیتر = ۲۷۰ میلی لیتر
(۶ تا کمتر از ۸ کیلوگرم)	
۹ ماهه تا ۱۲ ماهه	۲ میلی لیتر = ۳۶۰ میلی گرم
(۸ تا کمتر از ۱۰ کیلوگرم)	
۱۲ ماهه تا ۳ سال	۲/۵ میلی لیتر = ۴۵۰ میلی گرم
(۱۰ تا کمتر از ۱۴ کیلوگرم)	
۲ ساله تا ۵ ساله	۳/۵ میلی لیتر = ۶۳۰ میلی گرم
(۱۴ تا ۱۹ کیلوگرم)	

برنامه درمانی ج : درمان کم آبی شدید

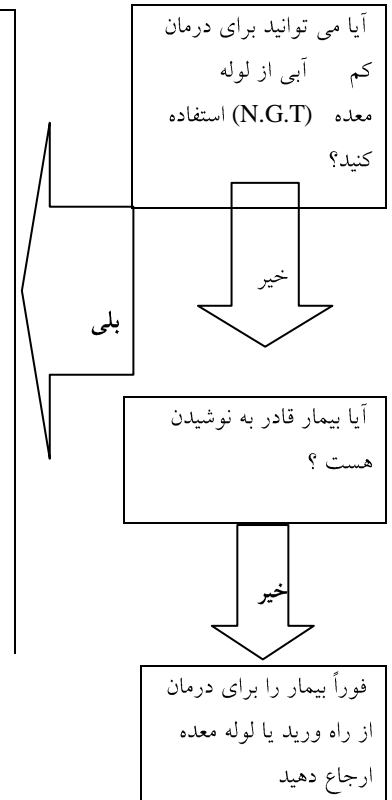
در مواردیکه امکان ارجاع کودک اسهالی (ظرف یک ساعت) به نزدیکترین

مرکز درمانی وجود ندارد

➤ درمان کم آبی را با دادن محلول اوآراس از طریق لوله معده (یادهان) شروع کنید در هر ساعت ۲۰ میلی لیتر محلول اوآراس به ازاء هر کیلوگرم وزن بدن برای مدت ۶ ساعت بدهید (مجموعاً ۱۲۰ میلی لیتر به ازاء هر کیلوگرم وزن بدن)

➤ بیمار را هر ۱ تا ۲ ساعت مجدداً ارزیابی کنید:

- اگر کودک استفراغ مکرر داشته باشد یا نفخ شکم زیادتر شود، مایعات را آهسته تر (با سرعت کمتری) به او بدهید.
- اگر کم آبی بعد از ۳ ساعت بهتر نشد بیمار را برای تزریق وریدی ارجاع دهید.
- بعد از ۶ ساعت مجدداً بیمار را ارزیابی کرده و برنامه درمانی مناسب را انتخاب کنید.

توجه:

- در صورت امکان حداقل ۶ ساعت پس از جبران کم آبی، بیمار را تحت نظر داشته باشید تا مطمئن شوید که مادر می تواند با دادن محلول اوآراس از طریق دهان، کم آبی را جبران کند.

پیگیری کنید.

پنومونی

بعد از ۲ روز :

➤ نشانه های خطر را در کودک بررسی کنید

➤ کودک را از نظر سرفه یا تنفس ارزیابی کنید

➤ سوال کنید:

● - آیا شمارش تنفس کودک بهتر شده است ؟

● - آیا تب کمتر شده است ؟

● - آیا اشتهای کودک بهتر شده است ؟

درمان :

➤ اگر تو کشیده شدن قفسه سینه وجود دارد، فوری به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید

➤ اگر شمارش تنفس ، تب و اشتها فرقی نکرده ، به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

➤ اگر شمارش تنفس کمتر ، تب کمتر ، و اشتها بهتر شده ، درمان ۵ روز آنتی بیوتیک را کامل کنید.

عفونت گوش

پس از ۵ روز

◀ ارزیابی کودک برای نا راحتی گوش ← چارت ارزیابی گوش درد رانگاه کنید

◀ اندازه گیری درجه حرارت کودک

درمان :

➤ اگر تورم دردناک در پشت گوش یا تب بالای ۳۸/۵ وجود دارد کودک را فوراً به

نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید

➤ عفونت حاد گوش: اگر درد یا ترشح چرکی وجود دارد ۵ روز دیگر درمان را با همان آنتی

بیوتیک ادامه داده و گوش را به وسیله فنیله گذاری خشک کنی . ۵ روز بعد پیگیری کنید و برای

بار دوم به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

➤ عفونت مزمن گوش: طرز صحیح خشک کردن گوش را (فنیله گذاری) توسط مادر ، کنترل کرده

و او را به این کار تشویق کنید و به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

➤ اگر درد گوش یا ترشحات چرکی وجود ندارد چنانچه درمان با آنتی بیوتیک کامل نشده

است به مادر توصیه کنید دوره درمان را کامل کند

اسهال / اسهال پایدار

بعد از 5 روز:

➤ سوال کنید:

● آیا اسهال قطع شده است ؟

● چندبار در روز دفع مدفوع داشته است ؟

درمان :

➤ اگر اسهال هنوز متوقف نشده است (هنوز ۳ بار و بیشتر در روز اسهال دارد) کودک را به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

➤ اگر اسهال متوقف شده است (کمتر از ۳ بار اسهال در روز دارد) به مادر بگوید توصیه های تغذیه ای معمول برای سن کودک

را ادامه بدهد.

تب

بعد از ۲ روز

➤ کودک را مجدداً ارزیابی کنید: اگر تب هنوز وجود دارد و در طبقه بندی دیگری قرار دارد: درمان را طبق همان طبقه بندی انجام دهید

➤ اگر تب به تنهایی باقی مانده و در طبقه بندی دیگری قرار ندارد : به مراکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.

◀ مشکلات غذاونحوه تغذیه

بعد از 5 روز :

- وضعیت غذاونحوه تغذیه را بررسی کنید: به سؤالات قسمت بالای چارت مشاوره نگاه کنید
- در مورد هر مشکل غذاونحوه تغذیه که در اولین مراجعه پی برده اید، سؤال کنید
- در مورد هر مشکل غذاونحوه تغذیه که جدیداً یا قبلاً بروز کرده، مشاوره کنید. اگر با مادر در مورد انجام تغییرات خاص در تغذیه کودک مشاوره کرده اید، از او بخواهید که به همراه کودکش مجدداً مراجعه نماید
- اگر کودک اختلال رشد دارد از مادر بخواهید برای کودک زیر یکسال 15 روز و بالای یکسال 30 روز پس از اولین مراجعه جهت توزین و ارزیابی مجدد کودک خود مراجعه نماید

◀ اختلال رشد / رشد نامعلوم

بعد از 15 یا 30 روز :

- کودک را وزن کنید و تعیین کنید که آیا کودک هنوز اختلال رشد دارد؟
- وضعیت غذاونحوه تغذیه را بررسی کنید: به سؤالات قسمت بالای چارت مشاوره نگاه کنید

درمان:

- اگر کودک اختلال رشد ندارد، مادر را به ادامه توصیه ها تشویق کنید
- اگر کودک هنوز اختلال رشد دارد به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

مشاوره با مادر

غذا و نحوه تغذیه

غذا و نحوه تغذیه کودک را بررسی کنید:

- در مورد غذای معمول کودک و نحوه تغذیه در دوران بیماری سوال کنید .
- جوابهای مادر را با توصیه های تغذیه ای برای گروههای سنی طبق جدول زیر مقایسه کنید .

سوال کنید :

➤ آیا کودک شیر خودتان را می خورد؟

اگر بلی: چند بار در روز ؟

آیا در طول شب هم شیر می دهید؟

➤ آیا کودک غذا یا مایعات دیگر می خورد ؟

اگر بلی: چه نوع غذا یا مایعات ؟

چند بار در روز ؟

اگر خیلی کم وزن است ،چه مقدار غذا برای هر وعده به او می دهید ؟چه کسی و چگونه او را تغذیه می کنید؟

➤ بتازگی تغذیه کودک فرق کرده است ؟: اگر بلی : چگونه؟

توصیه های تغذیه ای

[illegible]

توصیه های تغذیه ای برای کودکانی که اسهال پایدار دارد.

➤ اگر کودک هنوز شیر مادر می خورد؛ در طول شبانه روز مقدار بیشتری به او شیر بدهد،

➤ اگر کودک غیر از شیر مادر از سایر شیرها استفاده می کند:

● جایگزین کردن با افزایش تغذیه با شیر مادر یا

● جایگزین کردن با فرآورده های تخمیری شیر مانند ماست یا

● جایگزین کردن نصف شیر با غذاهای نیمه جامد مغذی

➤ برای غذاهای دیگر توصیه های تغذیه ای برای گروههای سنی را دنبال کنید

◀ مشاوره با مادر در مورد مشکلات تغذیه ای:

اگر کودک طبق توصیه های فوق تغذیه نمیشود ،

با مادر مشاوره کنید:

- اگر مادر مشکل تغذیه با شیرمادر را مطرح کرد. تغذیه با شیرمادر را ارزیابی کنید.
  - همچنین نحوه صحیح بغل کردن و شیردهی را به مادر نشان دهید.
- اگر کودک زیر 4 ماه سن دارد و شیر و یا غذای دیگری می خورد. :
  - به مادر اطمینان بدهید که خود می تواند شیر مورد نیاز کودک را تولید کند.
  - توصیه کنید مرتب ، روز و شب و با دفعات طولانی کودک را شیر بدهد و به تدریج غذاها و شیرهای دیگر را کم کند.
- اگر مادر مجبور است شیرهای دیگر را به کودک بدهد درخصوص موارد زیر با او مشاوره کنید:
  - تغذیه با شیر مادر را حتی شب ها ادامه دهد .
  - مطمئن شوید جانشین شونده مناسبی انتخاب کرده
  - مطمئن شوید طرز تهیه شیر را می داند و آن را بهداشتی تهیه می کند
  - شیر آماده را بیشتر از یک ساعت نگه ندارد.
  - از گول زنک استفاده نکند.
- اگر مادر برای تغذیه کودک از بطری استفاده می کند :
  - به جای بطری استکان را توصیه کنید.
  - به مادر نشان بدهید که چگونه با استکان به کودک شیر بدهد .
- اگر کودک خوب غذا نمی خورد با مادر مشاوره کنید:
  - بلیکودک بنشینند و او را ترغیب نمایند.
  - به کودک در ظرفها و کاسه های جدا غذا بدهد.
- اگر کودک در طول بیماری خوب غذا نمی خورد با مادر مشاوره کنید:
  - در صورت امکان مرتب او را با شیر مادر تغذیه کند.
  - از غذاهای نرم، متنوع ، اشتها آور و غذاهایی که کودک دوست دارد تا حد امکان به او بدهد.
  - اگر بینی کودک مانع تغذیه اوست تمیز کند.
  - انتظار داشته باشید وقتی حال کودک بهتر شود اشتهای او بهتر خواهد شد
- هر گونه مشکل تغذیه ای را بعد از 5 روز پیگیری کنید.

◀ به مادر توصیه کنید در دوران بیماری مایعات را برای کودک خود افزایش بدهد .

برای کودک مبتلا به بیماری :

➤ تکرر بیشتر تغذیه با شیر مادر و بمدت طولانی تر در هر وعده غذایی

➤ افزایش مایعات، مانند: دادن سوپ، دوغ، لعاب برنج یا آب جوشیده خنک شده

برای کودک مبتلا به اسهال :

➤ دادن مایعات زیاد از مرگ کودک جلوگیری می کنند دادن مایعات طبق برنامه درمانی الف باب به کودک بدهید

چه موقعی مراجعه کند

به مادر توصیه کنید چه موقع نزد کارمند بهداشتی برگردد

به مادر توصیه کنید طبق لیست زیر برای پیگیری کودک بیمار مراجعه نماید

اگر کودک مبتلا به:	برای پیگیری برگردد:
پنومونی تب	2 روز
اسهال / اسهال پایدار مشکلات غذا و نحوه تغذیه عفونت حاد گوش سایر بیماریها ، اگر بهبود نیافت	5 روز
اختلال رشد / رشد نامعلوم	30 روز (بالای یکسال) 15 روز (زیر یکسال)

چه موقع فوری مراجعه کند

به مادر توصیه کنید اگر کودک هر کدام از نشانه های زیر را داشت فوراً برگردد .

هر کودک بیمار اگر:	➤ قادر به نوشیدن نبودن ➤ مریض تر شدن ➤ تب کردن
اگر کودک پنومونی ندارد: و دچار سرفه یا سرما خوردگی است باید برگردد اگر:	➤ تنفس تند ➤ تنفس مشکل
کودک اسهالی باید برگردد اگر:	➤ خون در مدفوع ➤ کم بنوشد

ارزیابی و طبقه بندی و درمان شیر خوار بیمار زیر دو ماه

از مادر در مورد مشکل شیر خوار سؤال کنید.

• مشخص کنید اولین مراجعه کودک است یا برای پیگیری آمده است؟

- اگر برای پیگیری آمده به قسمت پیگیری (شیرخوار 7 روزه تا 2 ماهه) مراجعه نمایید.

- اگر اولین مراجعه است کودک را به ترتیب زیر ارزیابی کنید:

شیرخوار را برای نشانه های خطر کنترل کنید:		
سوال کنید:	مشاهده کنید:	تنبس
<p>آیا توانائی شیر خوردن را دارد؟</p> <p>آیا در چند روز اخیر تشنج داشته است؟</p> <p>آیا بطور مکرر استفراغ می کند؟</p>	<p>تنفس تند (۶۰ بار در دقیقه یا بیشتر)</p> <p>باز و بسته شدن سریع پره های (پرش) بینی</p> <p>تو کشیده شدن قفسه سینه</p> <p>ناله کردن</p>	<p>• کاهش سطح هوشیاری</p> <p>• تحریک پذیری و بی قراری</p> <p>• تحرک کمتر از معمول و بی حالی</p> <p>• برآمدگی ملاج</p> <p>• درجه حرارت بالا (بیشتر از ۳۷)</p> <p>• درجه حرارت پایین (کمتر از ۳۶)</p> <p>• رنگ پریدگی شدید</p> <p>• سیانوز</p>

در صورت مشاهده هریک از نشانه های خطر کودک نیاز به توجه فوری داشته، ارزیابی را تکمیل کرده و فوراً درمان قبل از ارجاع را انجام داده و سریعاً ارجاع نمایید

طبقه بندی

کنید

درمان

طبقه بندی

نشانه ها

<p>• در صورت داشتن هریک از نشانه های خطر</p>	<p>احتمال عفونت</p> <p>باکتریال شدید</p>	<p>• درمان برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون</p> <p>• توصیه به مادر که شیرخوار را گرم نگه دارد</p> <p>• اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی :</p> <p>- کمتر از یک ساعت باشد: کودک را فوراً ارجاع دهید. -</p> <p>بیش از یک ساعت باشد: اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را بدهید سپس کودک را فوراً ارجاع دهید.</p>
--	--	---

کودک را از نظر عفونت های موضعی ارزیابی کنید:

سؤال کنید ، نگاه کنید ، لمس کنید:

- قرمزی ، تورم ف خروج ترشحات چرکی از چشم
- قرمزی ، گرمی و تورم پستان
- ترشحات چرکی ف خونریزی و قرمزی ناف
- وجود جوش جوش های چرکی پوست

چشم

طبقه بندی کنید

پستان

ناف

پوست

نشانه ها	طبقه بندی	درمان
قرمزی اطراف چشم ، خروج ترشحات چرکی و تورم	عفونت شدید چشم	اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی : <div> <div>◀ کمتر از یک ساعت باشد:</div> <div>شیرخوار را فوراً "ارجاع دهید.</div> </div> <div> <div>◀ بیش از یک ساعت باشد اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را بدهید و سپس شیرخوار را فوراً "ارجاع دهید.</div> </div>
خروج ترشحات چرکی از چشم بدون تورم	عفونت خفیف چشم	-از قطره سولفاستامید چشمی ۱۰٪ به میزان یک قطره هر ۳ ساعت به مدت ۵ روز استفاده کنید. -۵ روز بعد پیگیری کنید.
قرمزی گرمی و تورم پستان	ماستیت	اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی : <div> <div>◀ کمتر از یک ساعت باشد:</div> <div>شیرخوار را فوراً "ارجاع دهید.</div> </div> <div> <div>◀ بیش از یک ساعت باشد اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را بدهید و سپس شیرخوار را فوراً "ارجاع دهید.</div> </div>
بزرگی و سفتی پستان	پستان طبیعی	به مادر توصیه کنید از دست کاری ، فشار دادن و مالیدن پستان نوزاد خودداری کند.
- ترشحات چرکی فراوان ناف یا - قرمزی بیش از ۱ سانتی متر اطراف ناف	عفونت شدید ناف	اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی : <div> <div>◀ کمتر از یک ساعت باشد:</div> <div>شیرخوار را فوراً "ارجاع دهید.</div> </div> <div> <div>◀ بیش از یک ساعت باشد اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را بدهید و سپس شیرخوار را فوراً "ارجاع دهید.</div> </div>
خونریزی بیش از چند قطره	خونریزی بند ناف	در صورت خونریزی بیش از چند قطره از ناف ، نوزاد را فوراً "ارجاع دهید.
ترشح خونابه یا قرمزی کمتر از ۱ سانتی متر اطراف ناف	عفونت خفیف ناف	<div> <div>◀ به مادر توصیه کنید هر بار تعویض کهنه ، بند ناف را با بتادین تمیز کند .</div> <div>◀ به مادر توصیه کنید چه موقع فوراً " برگردد.</div> <div>◀ در صورت عدم بهبودی ۵ روز بعد مراجعه کند.</div> </div>
وجود جوشهای چرکی منتشر (بیش از ۱۰ عدد) در پوست	عفونت شدید پوستی	به نزدیکترین مرکز درمانی بدون تزریق آنتی بیوتیک ارجاع دهید
وجود جوشهای چرکی محدود کمتر از ۱۰ عدد) در پوست	عفونت خفیف پوستی	<div> <div>◀ استفاده از بتادین و پماد پوستی تترا سایکلین یا</div> <div>◀ استحمام روزانه با آب و صابون</div> <div>◀ در صورت عدم بهبودی ۵ روز بعد مراجعه کند.</div> </div>

آیا شیرخوار اسهال دارد؟

اگر بله : سوال کنید

برای چه مدتی ؟

آیا خون در مدفوع وجود دارد ؟

- بی قراری و تحریک پذیری

• فرورفتگی چشم

• پوست شکم را بین دو انگشت

بفشارید

- خیلی آهسته (بیشتر از ۲ ثانیه)

بحالت طبیعی برمی گردد.

- آهسته بحالت طبیعی برمی گردد

نگاه کنید و لمس کنید

- وضعیت کودک

نشانه ها

طبقه بندی

درمان

کم آبی

طبقه بندی

اسهال بیش از 14 روز

اسهال خونی

2 نشانه از نشانه های زیر را داشته باشد

- بی حالی یا کاهش سطح هوشیاری
- فرورفتگی چشم ها
- پوست او خیلی آهسته بحال طبیعی برمی گردد.

کم آبی شدید

- فوراً نوزاد را همراه مادرش به نزدیکترین مرکز درمانی (جهت برنامه درمانی ج) ارجاع دهید و به مادر توصیه کنید در بین راه به کودکش جرعه جرعه **ORS** و شیرخودش را بدهد

2 نشانه از نشانه های زیر را داشته باشد

- بی قرار یا تحریک پذیر
- فرورفتگی چشم ها
- پوست آهسته به حال طبیعی برمی گردد.

کم آبی نسبی

- برای درمان کم آبی مایعات و غذا طبق گروه ب بدهید.
- اگر کودک یکی از نشانه های خطر دارد یاد ر طبقه بندی کم وزنی قرار دارد. فوراً او را همراه مادرش به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع دهید و در بین راه شیر مادر و آو آراس جرعه جرعه به او بدهید.

نشانه های کافی برای طبقه بندی کم آبی شدید و متوسط را ندارد

کم آبی ندارد

- برنامه درمانی الف را بکار ببرید

برای 14 روز یا بیشتر اسهال داشته

اسهال شدید مداوم

قبل از ارجاع کم آبی را درمان کنید مگر اینکه علائم خطر داشته باشد به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

خون در مدفوع

اسهال خونی

قبل از ارجاع کم آبی را درمان کنید ارجاع به مرکز بهداشتی درمانی 2 روز بعد پیگیری کنید.

سپس مشکل شیرخوردن یا کم وزنی را کنترل کنید.

نشانه ها طبقه بندی درمان

<p>– قادر به شیرخوردن نیست یا</p> <p>– به هیچ وجه پستان را نمی گیرد یا</p> <p>– نمی تواند بمکد</p>	<p>عدم توانائی خوردن</p> <p>– احتمال عفونت</p> <p>باکتریال شدید</p>	<p>• درمان برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون</p> <p>• توصیه به مادر که شیرخوار را گرم نگه دارد</p> <p>• اگر فاصله نزدیکترین مرکز درمانی :</p> <p>– کمتر از یک ساعت باشد: کودک را فوراً ارجاع دهید. -</p> <p>بیش از یک ساعت باشد: اولین نوبت آنتی بیوتیک مناسب را</p> <p>بدهید سپس کودک را فوراً ارجاع دهید.</p>
--	---	--

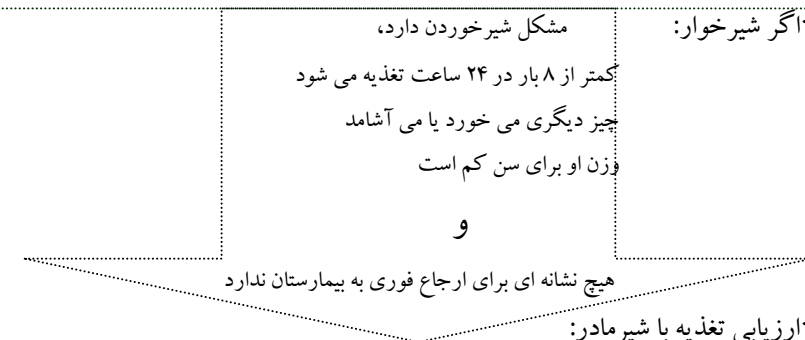
طبقه بندی کنید

<p>◀ مادری که به کودک شیرخودش را می دهد</p> <p>توصیه کنید با دفعات بیشتر و مدت طولانی تر کودک را شیر بدهد.</p> <p>• اگر خوب پستان نمی گیرد یا خوب نمی مکد <u>طرز صحیح</u> آغوش گرفتن و روی پستان قرار دادن را به مادر آموزش دهید.</p> <p>• اگر کمتر از ۸ بار در ۲۴ ساعت شیر می دهد. توصیه کنید دفعات و مدت شیردهی را افزایش دهد</p> <p>◀ اگر غذای دیگر غیر از شیر مادر هم به کودک می دهد</p> <p>توصیه کنید غذا و مایعات دیگر را بتدریج قطع و از فنجان یا قاشق استفاده کند .</p> <p>• اگر اصلاً شیر مادر نمی خورد::</p> <p>- برای مشاوره تغذیه با شیر مادر ارجاع دهید</p> <p>- استفاده صحیح شیر مصنوعی را آموزش دهید</p> <p>◀ اگر برفک دارد درمان در منزل را به مادر آموزش دهید</p> <p>◀ توصیه های مراقبت در منزل را به مادر آموزش دهید</p> <p>◀ هر مشکل در شیر خوردن یا برفک را، بعد از ۲ روز پیگیری کنید و کم وزنی را در ظرف ۱۵ روز پیگیری کنید.</p>	<p>مشکل شیر خوردن یا کم وزنی</p>	<p>- خوب پستان نمی گیرد یا</p> <p>- خوب نمی مکد یا</p> <p>- کمتر از ۸ بار شیر خوردن در ۲۴ ساعت</p> <p>- خوردن غذا یا مایعات دیگر یا</p> <p>- وجود برفک یا</p> <p>- پایین بودن وزن زیر صدک ۳ یا</p> <p>- موازی و صعودی نبودن منحنی رشد وزنی</p> <p>بالای صدک ۳</p>
--	---	---

<p>• توصیه های مراقبت در منزل را به مادر بگویید.</p> <p>• مادر را برای شیر دادن خوب کودک تشویق کنید.</p>	<p>مشکل شیر خوردن</p>	<p>کم وزنی و یا هیچ نشانه ای از شیر خوردن</p> <p>ناکافی ندارد</p>
--	------------------------------	---

مشاهده کنید:

- سوال کنید.
- آیا مشکل شیر خوردن دارد؟
  - آیا کودک شیر مادر خوار است ؟ اگر بله : چند بار در ۲۴ ساعت؟
  - آیا کودک غیر از شیر مادر، غذا یا مایعات دیگر می خورد ؟
  - اگر بله ، چند بار و با چه چیزی؟

- آیا کودک ظرف یک ساعت گذشته اگر شیر خوار تغذیه نشده است باز مادر بخواند او را شیر با شیر مادر تغذیه شده است ؟. بدهد و برای ۴ دقیقه او را مشاهده کنید.
- (اگر کودک در ساعت گذشته شیر خورده از مادر بخواند اگر امکان دارد صبر کند موقع شیر خوردن بعدی به شما اطلاع دهد)
- آیا شیر خوار قادر به گرفتن پستان می باشد؟ نحوه گرفتن پستان :

- خوب پستان می گیرد
- خوب پستان نمی گیرد
- به هیچ وجه پستان را نمی گیرد
- آیا شیر خوار می تواند خوب بمکد
- خوب می مکد / خوب نمی مکد / نمی تواند بمکد
- بینی شیر خوار، اگر مانع تغذیه اوست تمیز کنید
- اگر نظر برفک ، دهان را نگاه کنید

ارزیابی:

چانه به سینه چسبیده

دهان باز است

لب پایین به بیرون برگشته است

نوک و قسمت بیشتری از هاله پستان در دهان شیر خوار می باشد

کنترل وضعیت و اکسیژناسیون شیر خوار و کنترل مصرف مکمل های دارویی

آیا مشکل دیگری دارد؟ اگر بلی، جهت ارزیابی به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید

درمان شیرخوار و مشاوری با مادر

آنتی بیوتیک داخل عضلانی در صورت عدم امکان ارجاع

برای اولین نوبت آنتی بیوتیک قبل از ارجاع در صورتیکه تانزدیکترین مرکز درمانی بیش از یکساعت فاصله باشد.

- اولین آنتی بیوتیک انتخابی: جنتامایسین و آمپی سیلین
- دومین آنتی بیوتیک انتخابی: جنتامایسین و پنی سیلین

وزن	جنتامایسین	آمپی سیلین	پنی سیلین G
	ویال ۲ میلی لیتر = ۲۰ میلیگرم	ویال ۵ میلی لیتر = ۵۰۰ میلیگرم	ویال ۵ میلی لیتر = ۵۰۰۰۰۰ واحد
تا ۱/۵ کیلوگرم	۰/۲۵ ml	۱ ml	۰/۱ ml
۱/۵ تا ۲/۵ کیلوگرم	۰/۵۰ ml	۲ ml	۰/۲ ml
۲/۵ تا ۳/۵ کیلوگرم	۰/۷۵ ml	۳ ml	۰/۳ ml
۳/۵ تا ۴/۵ کیلوگرم	۱ ml	۴ ml	۰/۴ ml
۴/۵ کیلوگرم به بالا	۱/۲۵ ml	۵ ml	۰/۵ ml
در صورت عدم امکان ارجاع تا زمان رسیدن به مرکز درمانی	هر ۸ ساعت	هر ۶ ساعت	هر ۶ ساعت

اقداماتی برای پیشگیری از پایین آمدن قند خون

اگر کودک قادر به تغذیه با شیر مادر است:

از مادر بخواهید که کودک را با شیر خودش تغذیه کند

اگر کودک توانایی تغذیه مستقیم از پستان مادر را ندارد ولی قادر به بلع می باشد:

• به ترتیب اولویت و در دسترس بودن شیر مادر دوشیده شده، شیر

دایه، شیر مصنوعی، آب قند به او بدهید.

• قبل از ارجاع ۳۰ تا ۵۰ میلی لیتر شیر یا آب قند در صورت تحمل با قاشق به او بدهید.

• طرز تهیه آب قند:

۴ قاشق چایخوری شکر (۲۰ گرم) را در یک لیوان محتوی ۲۰۰ سی سی آب جوشیده خنک شده حل کنید.

اگر کودک توانایی بلعیدن ندارد:

• اگر توانایی گذاشتن لوله معده دارید، همان مایعات فوق را به

همان میزان از لوله معده هر ۲ ساعت به او بدهید.

➤ در صورت عدم امکان ارجاع هر ۲ ساعت تکرار کنید.

درمان برفک

➤ مادر باید:

• دستهایش را بشوید.

• پنبه نقیض را به سر یک چوب کبریت پیچده (یا گوش پاکن) را با ۱ میلی لیتر محلول نیستاتین آغشته کند

و روی لکه های سفید (برفک) داخل دهان شیرخوار بمالد و این عمل را هر ۴ ساعت یکبار تکرار کند.

• دارو به نوک و هاله پستان مادر هم مالیده شود.

برای درمان اسهال مایعات بیشتر بدهید و غذا را ادامه بدهید.

برنامه درمانی الف: درمان کم آبی ناشی از اسهال در منزل

مشاوره با مادر روی ۳ قانون درمان اسهال در منزل

(دادن مایعات اضافی، ادامه تغذیه، مراجعه مجدد)

۱- دادن مایعات اضافی :

◀ به مادر بگویید:

• کودک را مرتباً با شیر خود تغذیه کند.

• اگر کودک شیرمادر می خورد ORS یا آب جوشیده خنک شده هم به او بدهید.

• اگر کودک شیر مادر خوار نیست ، علاوه بر شیر همیشگی ، محلول ORS ، آب جوشیده خنک شده هم به او بدهید.

◀ طرز تهیه محلول او.آر.اس را به دقت به مادر آموزش دهید.

یک بسته او . آر.اس به مادر بدهید

◀ به مادر نشان بدهید ،علاوه بر شیر مادر ۵۰-۳۰ میلی لیتر (بر حسب تحمل حتی بیشتر)

او.آر.اس پس از هر بار دفع مدفوع آبکی به او بدهد.

به مادر بگویید:

• محلول ORS را با استکان یا قاشق مرتباً جرعه جرعه بدهد.

• اگر کودک استفراغ کرد ۱۰ دقیقه صبر کن، سپس محلول را به آهستگی بدهد .

• تا زمان قطع اسهال دادن مایعات اضافه را ادامه دهد.

۲-ادامه تغذیه با شیر مادر

چارت مشاوره با مادر را

بینید.

۳-مراجعه مجدد

درمان شیر خوار در صورت امکان ارجاع

برنامه درمانی ب : درمان کم آبی نسبی با ORS

تا زمان رسیدن به محل ارجاع به تناوب آب جوشیده خنک شده واو .آر.اس را هر یک ساعت تکرار کنید.

تعیین مقدار تقریبی محلول او.آر.اس که بایستی در ۴ ساعت اول داده شود:

وزن (کیلو گرم)	مقدار او.آر.اس (میلی لیتر)
تا ۱/۵	۱۰۰
از ۱/۵ تا ۲/۵	۱۵۰ - ۲۰۰
از ۲/۵ تا ۳/۵	۲۰۰ - ۲۵۰
از ۳/۵ تا ۴/۵	۲۵۰ - ۳۰۰
از ۴/۵ به بالا*	۳۵۰

*برای محاسبه مقدار تقریبی او.آر.اس میتوانید وزن کودک (کیلو گرم) را در ۷۵ ضرب کنید

◀ اگر کودک بیشتر از جدول فوق او.آر.اس درخواست کرد هر چقدر میل دارد به او بدهید.

➤ به مادر نشان دهید که چگونه او.آر.اس به کودک بدهد.

◀ مرتباً استکان و جرعه جرعه بدهد.

◀ اگر کودک استفراغ کرد ۱۰ دقیقه صبر کند و پس از آن دادن او . آر.اس را کم کم ادامه

دهد.

◀ هر مقدار که میل دارد او را با شیرمادر تغذیه کند .

➤ بعد از 4 ساعت :

• کودک را ارزیابی مجدد و کم آبی او را طبقه بندی نمایید

• برای ادامه درمان برنامه درمانی مناسب را انتخاب کنید

مشاوره با مادر

◀ به مادر طرز صحیح بغل کردن و پستان گرفتن شیرخوار را آموزش دهید

➤ نشان بدهید که چگونه کودک را نگه دارد

- بدن و سر کودک در امتداد هم باشد
- صورت کودک مقابل پستان باشد
- بدن کودک نزدیک بدن او باشد
- تمام بدن کودک را با دست حمایت کند نه فقط گردن و شانه او را

➤ به مادر نشان بدهید که چگونه کودک را به پستان بگذارد

- لب کودک با نوک پستان تماس داشته باشد
- صبر کند تا کودک دهانش را خوب باز کند
- نوک و قسمت بیشتری از هاله پستان در دهان نوزاد باشد.

➤ مشاهده کنید که کودک پستان را صحیح گرفته و خوب می مکد، اگر اشکالی در طرز گرفتن پستان و مکیدن دارد، مجدداً اصلاح کنید.

◀ مراقبت های لازم در منزل را به مادر آموزش دهید.

◀ شیر مادر { تغذیه مکرر با شیرمادر، هر چقدر که کودک میل دارد، روز و شب، در طی بیماری و سلامت

◀ چه موقع مراجعه کند:

اگر کودک مبتلا به :	برای پیگیری برگردد:
اسهال هر مشکل در شیر خوردن	۱ روز بعد
عفونت خفیف چشم عفونت خفیف ناف عفونت خفیف پوست	۵ روز بعد
برفک وزن گیری ناکافی یا رشد نامعلوم	۱۰ روز بعد

چه موقع باید فوراً برگردد ؟

به مادر توصیه کنید اگر شیر خوار هر کدام از نشانه های زیر را داشت فوراً برگردد.

- خوب شیر نخوردن یا ضعیف نوشیدن
- بدتر شدن
- تب دار شدن
- تنفس تند
- تنفس مشکل
- خون در مدفوع
- تورم و قرمزی اطراف چشم

➤ اطمینان از مکان گرم برای شیر خوار در همه اوقات

- به مادر توصیه کنید در هوای سرد ف سرو پای شیر خوار را پوشانده و لباسهای بیشتری به او بپوشانید. • لباس مناسب شیر خوار یک پوشش بیش از لباس خودتان است
- از قنداق کردن شیر خوار در هر شرایطی خودداری نمایید .

شیر خوار بیمار را پیگیری کنید

مشکلات شیر خوردن:

بعد از 1 روز:

- ◀ از نظر شی شیر خوردن ارزیابی کنید.
- ◀ در مورد هر مشکل شیر خوردن که در اولین مراجعه داشت سوال کنید.
- ◀ با مادر در مورد هرگونه مشکلات جدید یا قبلی شیردهی مشاوره کنید.
- ◀ اگر در مشاشاوره با مادر ، تغییر تغذیه ای قابل ملاحظه ای را توصیه کرده اید از او بخواهید کودک را مجدداً بیاورد.

◀ اگر شیر خوار وزن گیری ناکافی داشته باشد از مادر بخواهید بعد از 10 روز از اولین مراجعه ، کودک را برای تعیین وزن بیاورد.

تذکر: اگر شما فکرمی کنید که تغذیه کودک بهتر نمی شود یا شیرخوار وزن کم می کند او را ارجاع دهید .

اسهال:

بعد از ۱ روز

- ◀ ارزیابی شیر خوار برای کم آبی
- ◀ سوال کنید:
- آیا دفعات دفع مدفوع کمتر شده است؟
- آیا خون در مدفوع دیده شده است ؟
- آیا اشتهای شیر خوار بهتر شده است ؟

درمان:

- ◀ اگر کودک دچار کم آبی شده است ، مطابق چارت درمان کنید
- ◀ اگر دفعات دفع مدفوع شیر خوار با اشتهای او فرقی نکرده یا بدتر شده است ، به مرکز بهداشتی و درمانی ارجاع دهید.
- ◀ اگر دفعات دفع مدفوع و اشتهای کودک بهتر شده است به مادر بگویید توصیه های تغذیه ای را همچنان ادامه دهد

وزن گیری ناکافی یا رشد نامعلوم

بعد از ۱۰ روز

شیر خوار را وزن کنید:

- ◀ اگر بیش از ۲۰۰ گرم در روز وزن اضافه کرده ، مادر را تشویق کنید که ادامه بدهد.
- ◀ اگر کمتر از ۲۰۰ گرم در ۱۰ روز وزن وزن اضافه کرده ، او را به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.

عفونت های موضعی:

بعد از ۵ روز :

◀ از نظر عفونت های موضعی ارزیابی کنید .

◀ اگر عفونت های موضعی شیر خوار فرقی نکرده یا بدتر شده است ، به مرکز بهداشتی و درمانی ارجاع دهید

◀ اگر عفونت های موضعی شیر خوار بهتر شده است، مادر را به ادامه توصیه ها تشویق کنید.

برفک :

بعد از 10 روز

دهان را برای وجود برفک نگاه کنید.

تغذیه را ارزیابی کنید: (مراجعه کنید به " مشکل شیر خوردن یا خوب وزن نگرفتن را کنترل کنید.")

◀ اگر برفک بدتر شده یا اگر کودک در پستان گرفتن یا مکیدن سینه مشکل دارد به مرکز بهداشتی درمانی ارجاع دهید.

◀ اگر برفک بهتر شده یا فرقی نکرده و مشکل تغذیه ندارد برای مدت 5 روز درمان را ادامه بدهید.